

ŠTAFETA SEMEN

GIBANJE ZA SEJANJE, IZMENJAVO TER OHRANJANJE AVTOHTONIH, TRADICIONALNIH IN DOMAČIH VRST SEMEN IN SADIK
ZELENJAVE, POLJŠIN, ZELIŠČ IN SADNIH VRST V SLOVENIJI

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Minister mag. Dejan Židan

Državna sekretarka mag. Tanja Strniša

POBUDE VLADI IZ POSVETA O SEMEN

Povečajmo samooskrbo z varno hrano, semeni in dobrinami s konkretnimi ukrepi in merljivimi cilji

Ekoci-Eko civilna iniciativa Slovenije: Dne 28. 8. 2014 je na sejmu Agra v Gornji Radgoni v okviru projekta Štafeta semen potekal Posvet o semenih. Posvet je bil dobro obiskan, na njem so sodelovali zainteresirani udeleženci, predstavniki stroke in politike nevladnih organizacij in angažirani ljudje iz prakse. Posveta se je udeležila tudi mag. Tanja Strniša, državna sekretarka Ministrstva za kmetijstvo in okolje in predstavniki UVHVVR, Sektor za zdravje rastlin in rastlinski semenski material. Na Posvetu je bila slovesna predaja avtohtonih, domačih in tradicionalnih vrst zbranih semen, ki so jih zbrali sodelujoči v Štafeti semen za gensko banko. Predana so bila dr. Jelki Vozlič iz Kmetijskega inštituta Slovenije. Udeleženci so se seznanili s tematiko in se odločili, da podajo pobude za nadgradnjo področja s konkretnimi aktivnostmi, ki bodo pomagala urediti področja, ki podpirajo želeni cilj: **samooskrbo z zdravo, varno hrano, pravimi semeni in dobrinami.**

Čeprav je bil naslov :« Posvet o semenih«, menimo, da je potrebno v ospredje dati ozaveščanje o zdravi prehrani, ki vpliva na zdravje in blagostanje Slovencev, pridelava avtohtonih domačih in tradicionalnih vrt semen je le ukrep, ki to podpira. Ugotavljamo, da so v naslednjem programskem obdobju predvideni številni ukrepi za vzpodbuditev samooskrbe in vzpodbude za semenarstvo. V kolikor želimo, da bodo ukrepi res zaživel v praksi menimo, da bo potrebno nekatere področja še nadgraditi s čim boljšo operativno izvedbo s konkretnimi merljivimi cilji. Ugotavljamo, da slovenske genske banke semena le hranijo, ne poskrbijo pa za živo ohranjanje semen, da je pomanjkljivo ozaveščanje javnosti in da so pomanjkljivosti v izobraževalnem procesu,. Potrebno bo več pozornosti in izvedbenih aktivnosti na področjih GSO. Predlagamo vzpodbude za semenarstvo, za čim bolj sonaravno pridelavo hrane in ureditev ustrezne zakonodaje..

V sistemu globalizacije so prav semena zelo na udaru, konvencionalni kmetje so odvisni od hibridnih semen, ki so vezana na intenzivno mineralno gnojenje, kar posledično prinaša odvisnost proizvodnje hrane, oskrbe s semeni, pesticidi ipd. Pritiski za uvajanje semen GSO v celi Evropi so čedalje večji. Glede na to, da smo izgubili že 85 % avtohtonih domačih in tradicionalnih semen, ki jih kmet lahko leto za letom seje, so potrebna skupna prizadevanja, da čim več kvalitetnih lastnih semen pridelamo doma in ohranimo čim več starih vrst, ki jih je potrebno vzdrževati in s tem omogočiti čim bolj sonaraven način pridelave hrane. Na pobudo udeležencev posveta smo pripravili pobude za Vlado z namenom, da se le-te upoštevajo pri nadaljnjem delovanju in sprejemanju ukrepov.

1. SAMOOSKRBA IN OZAVEŠČANJE JAVNOSTI O ZDRAVI PREHRANI

Glede na to, da se samooskrba s hrano na nekaterih področjih podhranjena, glede na podnebne spremembe in aktualna svetovna dogajanja dajemo naslednje pobude:

- a) da se izvede na ravni države plan samooskrbe z akcijskimi cilji za redne in izredne razmere vsaj za pet let vnaprej;
- b) da se dodeli dodatna stimulacija kmetom, ki bodo pridelovali hrano iz avtohtonih, domačih in tradicionalnih vrst semen na ekološki način oz. ukinejo subvencije za kmete, ki pridelujejo okolju, ljudem in živalim škodljivo hrano;
- c) da se vzpodbudijo aktivnosti na področju samooskrbe s sadjem za pridelavo različnih vrst sadja--lupinarji, koščičarji in jagodičevja, kjer samooskrba ni zadostna,
- d) potrebno je povečati aktivnosti za povečanje pridelave žitaric,
- e) da se pripravi ustrezna zakonodaja, ki bo omogočala na prodajne police in javne zavode uvrstiti slovenska sonaravno pridelana živila-jabolka visokodebelnih sort jabolok –nekalibrirana jabolka ipd..
- f) da Vlada s konkretnimi aktivnostmi v procesu izobraževanj vzpodbudi odnos do zdrave, predvsem ekološko pridelane hrane s spodbujanjem izobraževanj o zdravi prehrani po šolah (delavnice, šolski vrtovi), društvih, delavskih univerzah, dodatna izobraževanja za kuharice in organizatorje prehrane v javnih ustanovah ter organizira aktivnosti ozaveščanja semenarstva slovenskih avtohtonih in tradicionalnih sort, vzpodbujajo se naj dodatna izobraževanja za kmetijske svetovalce ter za kmete, tečajji za pridelavo in uporabo zelenjave in semenarstvo,
- g) da Ministrstvo za kmetijstvo spodbudi marketinško akcijo o zavedanju pomena zdrave in varne hrane, kaj pomeni hrana brez GSO in o pomenu semen ter ozavešča ljudi o realnem stanju (globalizacija, ruski embargo, podnebne spremembe, naravne in umetno povzročene podnebne spremembe, skratka vse spremembe, ki kakorkoli vplivajo na kmetijsko proizvodnjo in varno hrano ter osnovne dobrine.) ;
- h) da se vzpostavi spodbujevalni in izobraževalni proces z vključitvijo brezposelnih ljudi, socialnega dela in prostovoljnega dela na področju kmetijstva,
- i) da se vzpodbudi postavitve manjših rastlinjakov- tudi na področju samooskrbnega gospodinjstva,
- j) glede na podatek, da je bilo oktobra 2013 kmetijsko, pokojninsko invalidsko in zdravstveno zavarovanih le dobrih 6100 kmetov od skupaj 60.000 prejemnikov neposrednih plačil, podajamo pobudo za intenzivno povečanje vzpodbud prav za ekološko kmetovanje in ekološko semenarstvo ter usmerjenost k tržni pridelavi slovenskih ekoloških živil, po katerih je izredno povpraševanje in je velika tržna priložnost za kmete in nova zelena delovna mesta,
- k) da se v samooskrbo vključi tudi samooskrba z zdravimi osnovnimi dobrinami – zelo je povečano zdravstveno tveganje ljudi, prisotne so alergije, trajne neozdravljive bolezni alergije ,ipd.
V večini smo za osnovne dobrine na področju tekstila, obutve ipd, odvisni od uvoza, zato je potrebno zagotoviti osnovne surovine za izdelavo v Sloveniji in vzpostaviti proces proizvodnje tudi teh dobrin v Sloveniji, kar bo pomenilo več delovnih mest in zagotavljanje samooskrbe tudi na področju teh osnovnih dobrin.
- l) da se učvrsti medresorsko usklajevanje posameznih zakonov, ki sinergično vplivajo na proizvodnjo hrane s skupnim ciljem **pozitivno naravne zakonodaje, pravnega ozaveščanja, poenostavitve zakonodaje za izvajanje dejavnosti, in vzpostavitve reda in ne birokracije in kaznovanja na področju samooskrbe z varno hrano.**

2. SEMENA GSO

Kljub temu, da Slovenija še ni dovolila setev in pridelavo semen z GSO, ampak so lahko GSO prisotni le v krmi, dajemo pobude za nadgradnjo področja:

- a) da vlada še naprej skrbi in izvede vse ukrepe, da semen z GSO n bo mogoče sejati v Sloveniji,
- b) da se takoj uredijo postopki za ureditev popravka prepovedi uporabe brez GSO v KOPOP PRP2014-2020;
- c) da se nemudoma pristopi k monitoringu naključnih kontrol prisotnosti GSO v posevkih koruze, oljne ogrščice, soje in križnic ob cestah in železnicah in tako vzpostavi red na področju morebitne kontaminacije rastlin z GSO;
- d) da vlada izda ukrepe, ki bodo omogočili označevanje mesa živali, ki niso bile krmljene s krmili, katera vsebujejo GSO ter omogoči promocijo oz. ozaveščanje javnosti;
- e) da se nemudoma izda ukrep, da morajo vse genske banke v Sloveniji od 2015 dalje v obvezen pregled semen vključiti poleg že obstoječih analiz tudi analize o prisotnosti GSO;
- f) da se pri aktivnosti »Tradicionalni slovenski zajtrk« daje poudarek k zdravim živilom brez GSO in eko živilom.

3. GENSKE BANKE

Glede na to, da je glavna naloga Slovenskih genskih bank ohranjanje in hranjenje semen avtohtonih sort, je potrebno sprejeti nujno zavezo:

- g) da se Slovenska rastlinska banka (SRGB) zaveže, k »živemu« ohranjanju avtohtonih, domačih in tradicionalnih vrst semen. Do sedaj genske banke niso zavezane, da skrbijo za ohranjanje vrste v živo in reprodukcijo semen ampak samo za hranjenje semen- V kolikor se semena posamezne sorte ne razmnožujejo, jih na trgu ni in jih ljudje ne morejo kupiti..
- h) Predlagamo, da je največji poudarek na žitaricah, krompirju in fižolu ter ostalih rastlinah, kjer je samooskrba najnižja, pogoji za pridelavo v Sloveniji pa ugodni.
- i) SRGB naj pripravi spiske vsaj 100 vrst semen iz katerega bodo lahko zainteresirani udeleženci izbrali vrsto semena in ga tudi dobili, da bodo lahko sejali semena za tržno pridelavo.
- j) SRGB se zaveže, da bodo poskrbele za sejanje, ohranjanje in skrb za čim večjo reprodukcijo avtohtonih, domačih in tradicionalnih vrst semen,
- k) da se v procesu monitoringa kontrole semen z GSO vzpostavi tudi obveščanje javnosti v primeru zaznave kontaminacije rastlin z GSO v slovenskem prostoru in da se v genskih bankah hranijo izključno kontrolirana semena brez kontaminacije GSO,
- l) da se zato področje namenijo dodatna finančna sredstva, istočasno pa se naj vzpostavi sistem plačil genskih bankam glede na učinke njihovega dela.

4. VZPODBUDE ZA SEMENARJANJE IN ZAKONODAJA ZA RAZVOJ SEMENARSTVA V SLOVENIJI

V naslednjem programskem obdobju so predvidene vzpodbude za semenarjenje

Da bo zadeva zaživela v praksi, dajemo naslednje pobude:

- a) da se pripravi enoten dokument kjer bodo navedene vse potrebne informacije, kaj vse je potrebno upoštevati, da postaneš pridelovalec semena, katero zakonodajo je potrebno upoštevati in da se vzpostavijo širše koordinirane aktivnosti za pridelovalce semen za trg.
- b) Potrebno je osnovati neodvisno institucijo o svetovanju semenarstva s konkretnimi cilji. Dosedanje prakse niso obrodile uspehov, saj povezovanje med ljudmi, kmeti in institucijami ni zadovoljivo, predvsem pa ne zajema vseh ukrepov, ki so potrebni za pridelavo kvalitetnega semena za trg.
- c) Pripravi naj se zakonska podlaga za ustanovitev neodvisne institucije za semenarstvo, ki bo skrbela za ohranjanje in razvoj slovenskih sort, imela kontrolo nad pridelavo semena v slovenskem prostoru ter istočasno tudi vršila izobraževanja tako kmetov, pridelovalcev kot tudi strokovnjakov, ki svetujejo in kontrolirajo pridelavo semen. Pripravlja naj programe izobraževanj ter izdelavo oglednih vrtov, posevkov in sadovnjakov s primerjalnimi posevki, ki bodo namenjena izobraževancem, strokovnjakom in širši javnosti.
- d) Nujno je potrebno izdelati program izobraževanja za ekološko pridelavo zelenjave in semenarstvo. Predlagamo dvostopenjska izobraževanja: osnova je ekološko zelenjadarstvo in poznavanje bolezni ter škodljivcev (predvsem je potrebno poznati bolezni in škodljivce, ki se prenašajo s semenom), nadgradnja pa je semenarstvo vrtnin in poljščin.

Zahvaljujemo se vam za preučitev naših pobud in vas naprošamo za odgovor do 1.10.2014 ter vključitev pobud in uvrstitev predlogov v zakonodajne procese. O poteku bomo sprti obveščali javnost.

Pobude dajemo:

- sodelujoči udeleženci na Posvetu o semenih - Štafeta semen na sejmu Agra 2014
- Sodelujoči v Bazi znanja Štafete semen in somišljeniki Eko civilne iniciative Slovenije

Za Eko civilno iniciativo Slovenije: Irena Rotar

Veselimo se skupnega aktivnega soustvarjanja- da v prihodnosti ne bomo lačni.

Vsako dobro dejanje šteje!

Oj – Osti Jarej – bodi mlad pomlajen bodi močan!

"Slovenka – Slovenec« kjerkoli si; tu je tvoj temelj, osnova, od tu je tvoje seme – izvor, bistvo, tu je tvoje središče, od tu je tvoja energija, potencia, tu je neizčrpen vrecel tvojega bistva ;« je sporočilo naših prednikov in prizadevamo si ga ohranjati naprej!

Priporočamo ogled gradiva: Spletna stran: www.ekoci.si in <https://www.facebook.com/OskrbimoSlovenijoStafetaSemen> in <https://www.facebook.com/EkociSlovenija?fref=ts> ; Elektronski naslovi: ekoci.si@gmail.com; ekoci.slo@gmail.com

Priporočamo ogled povezav: <https://www.facebook.com/SonaravniVrtovi> ter - <http://www.s12.si/ekologija/razno-ostali-prispevki/1559-meta-vrhunc-pomen-kulturnih-rastlin-za-danasnji-cas.html> im <http://www.primorske.si/Plus/Sobota/-Kdor-kontrolira-semena,-ima-v-rokah-prehrano-vseStafetasemen:Ogled> slik dogajanj po Sloveniji:

karnik.si%252Fvrtec%252Findex.php%253Foption%253Dcom_content%2526view%253Dcategory%2526layout%253Dblog%2526id%253D45%2526Itemid%253D50%2526limitstart%253D56%3B800%3B500